

Słownik biograficzny pedagogów polskich

redakcja naukowa tomu

Janina Kamińska

Polska Akademia Umiejętności

Kraków 2025

Publikacja finansowana w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” w latach 2018-2025, nr projektu 0333/NPRH7/H11/86/2018; kwota finansowania 1 799 306,00 zł.

Recenzenci

dr hab. Elżbieta Orman, prof. IH PAN

prof. dr hab. Stanisław Sroka

© Copyright by Polska Akademia Umiejętności, Kraków 2025

Layout i projekt okładki

Władysław Pluta

Koordinacja projektu

Edyta Podolska-Frej

Opracowanie redakcyjne i skład komputerowy

Argrafpol sp. z o.o.

ul. Żmudzka 21, 51-354 Wrocław

email: argrapol@argrapol.pl; www.argrapol.pl

Druk i oprawa

TEMA Rzeszów

ISBN 978-83-7676-382-8

Dystrybucja

PAU, ul. Sławkowska 17, 31-016 Kraków

e-mail: wydawnictwo@pau.krakow.pl

www.pau.krakow.pl

SOPOĆKO Michał (1 XI 1888 Juszeyszczyzna [Nowosady] pow. Oszmiański – 15 II 1975 Białystok), kapłan, teolog, pedagog.

Ukończył Sem. Duch. w Wilnie (1910-1914). Wyświęcony na kapłana (1914), podjął pracę w parafii w Taboryskach na Wileńszczyźnie. Wiedział potrzebę pogłębienia wiedzy pedagogicznej mieszkańców polskich kresów

wschodnich, chciał zorganizować szkoły w każdej wsi, jednak z powodu braku nauczycieli okazało się to trudne do wykonania. Do czasu wyjazdu do Warszawy (1918) założył ponad 30 szkółek ludowych. Ukończył studia na Wydz. Teolog. UW (1918-1923), gdzie uzyskał tytuł magistra z zakresu teologii moralnej (30 VI 1923). Ukończył również Wyższy Instytut Pedagogiczny w Warszawie (1922-1924), uzyskując stopień magistra pedagogiki (24 VI 1924). Prowadził badania nad wpływem alkoholu na poziom zdolności u młodzieży, czego efektem była praca dyplomowa *Alkoholizm a młodzież szkolna* opublikowana w „Przeglądzie Pedagogicznym” z. 4/1924. W 1924 powrócił do Wilna, gdzie m.in. pełnił posługę duszpasterską w wojsku, zajmował się organizacją młodzieży polskiej, prowadził wykłady dokształcające dla nauczycieli. Efektem dalszego kształcenia były stopnie naukowe uzyskane na Wydziale Teologicznym UW. 1 III 1926 uzyskał doktorat teologii (na podstawie pracy *Etyka rodziny w prawodawstwie polskim*), zaś 14 V 1934 habilitację (na podstawie pracy *Cel i przedmiot wychowania duchowego według Mikołaja Łęczyckiego*) i nominację na docenta teologii pastoralnej. Od 10 VIII 1928 pracował naukowo w Katedrze Teologii Pastoralnej Wydziału Teologicznego USB w Wilnie. Wykładał m.in. homiletykę, katechetykę, pedagogikę, historię filozofii, teologię pastoralną, ascetykę mistyczną, prowadził seminarium z teologii pastoralnej i proseminarium homiletyki, katechetyki i pedagogiki. Ksiądz Sopoćko przygotowywał podręczniki do homiletyki, katechetyki i pedagogiki. W 1947 przeniósł się z Wilna do Białegostoku, gdzie kontynuował wykłady w białostockim seminarium duchownym.

Ksiądz Michał Sopoćko, profesjonalnie legitymując się kwalifikacjami katechetyczno-pedagogicznymi, kształcił nie tylko kandydatów do kapłaństwa, ale również osoby świeckie w Wilnie i Białymstoku. Angażował inteligencję do czynnego uczestnictwa w życiu Kościoła, aktywnie działał na rzecz walki z alkoholizmem.

Pokłosiem działalności naukowej ks. Michała Sopoćki na arenie międzynarodowej było wypracowanie biblijnych, teologicznych i pastoralnych podstaw kultu Miłosierdzia Bożego. To dzięki jego publikacjom (m.in. traktatowi teologicznemu *De Misericordia Dei deque eiusdem festo instituendo. Tractatus dogmaticus ac liturgicus* oraz obszernemu dziełu *Miłosierdzie Boże w dziełach Jego*) objawienia s. Faustyny Kowalskiej zyskały podstawę naukową i były przedmiotem analizy teologicznej. Do jego osiągnięć należy także zliczyć założenie Zgromadzenia Sióstr Jezusa Miłosiernego, których charyzmatem jest m.in. pomoc samotnym matkom,

osobom bezdomnym, chorym w hospicjum, prowadzenie świetlic dla dzieci.

Pozostawił po sobie dwa główne zapisy autobiograficzne: *Dziennik* – dotyczący głównie wnętrza jego osoby oraz *Wspomnienia z przeszłości*, które ukazują przegląd życia i osiągnięć autora.

28 IX 2008 w sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Białymstoku odbyła się beatyfikacja ks. Michała Sopoćki. Od 15 II 2016 decyzją Rady Miasta Białystok i po uzyskaniu zgody Stolicy Apostolskiej jest Patronem Białegostoku.

M. Sopoćko, *Dziennik*, oprac. H. Ciereszko, Białystok 2015, s. 8-13, 29-35; *Enc. katol.* t. 12, s. 815-818; H. Ciereszko, *Życie i działalność księdza Michała Sopoćki (1888-1975). Pełna biografia apostoła Miłosierdzia Bożego*, Kraków 2006, s. 12-16, 409-426, 575; H. Ciereszko, *Ksiądz Michał Sopoćko profesor, wychowawca i ojciec duchowny alumnów i kapłanów*, Białystok 2008, s. 34; M. Olszewski, *Ksiądz Michał Sopoćko jako profesor wykładowca w Wilnie i w Białymstoku*, „Rocznik Teologii Katolickiej”, t. XV/1 (2016), s. 181-200.

Łukasz Kalisz